

SZABADSÁG

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési árak:

Helyben: Negyedévre	3 korona.
Egészévre	12 "
Videkre Negyedévre	5 "
Egészévre	20 "

Felolós szerkesztő:

Rudnyánszky Gyula

Kiadó laptulajdonos:

László József.

Egyesszám ára 4 fillér.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Debrecen, Csapó-utca. Telefon 275.

Átmenet.

A választásokban a nemzeti akarat főleg egy irányban s egy kérdésben nyilvánult meg. Elítélte november 18-át, s a házszabályok szigorításának kivétel-est eszközökkel való keresztülvitelét. Tisza István és kormánya azonnal levonta magára nézve a nemzet itéletének politikai következményeit, a kisebbségbe jutott szabadelvűpárt pedig átengedte a teret azoknak, a kik mint új többség kerültek vissza a Házba: az ellenzéki koalíciónak.

A kibontakozás munkája a legal-
kotmányosabb irányban indult meg. Tisza István gróf javaslatára Andrássy Gyula gróf hivatott a királyhoz, hogy mint homo regius igyekezzék megteremteni a kibontakozás előfeltételeit.

A függetlenségi párt előtt történelmi szerep alkalmá nyílt meg. Ha nem téveszti szeme elől, hogy a nemzeti akarat 67-es többséget küldött most is a képviselőházba, hogy tehát az a körülmény, hogy a függetlenségi párt szám-
belileg megerősödött, nem jelenti és nem is jelentheti azt, hogy politikájukat és programjukat a koronára és a többségre rákényszerítsék: egy koalíciós kabinet, Andrássy Gyulával élén, már régen tul volna a megalakulás nehézségein. Hazafias áldozat nélkül, igaz nem mehetett volna végbe ily kormány-
alakítás. De a hogy a Bánffy-párt, a néppárt, maguk a disszidensek is kénytelenek lettek volna lenyirni néhány marékkal elveik aranygyapjából, a nyugodt fejlődés és a végleges kibontakozás kedvéért megcselekedhetne volna ugyanezt a függetlenségi párt is.

Igaz, ily koalíciós kormánynak és ily koalíciós többségnek meg lett volna az a hátránya, hogy a megalkuvásnak, a kompromisszumok rendszerének tala-
ján kellett volna megélnie és fenmaradnia. Az is igaz, hogy oly sok különböző nézetű és különböző politikai multu egyén között nem egyszer állott volna elő élesebb nézeteltérés. De végre is az adott parlamenti helyzetben, mikor nincs egyetlen párt se, a mely többség volna, ez a megoldás leginkább állit hatta volna helyre a megzavart rendet s leginkább vezette volna ki az országot a súlyos válság veszedelmei közül.

Senki sem állithatja, hogy a sza-
badelvűpárt ezt a megoldást bármiké-
pen is megnehezítette volna. Sőt a gu-
nyolódás és káröröm érthető megnyilat-
kozásával szemben Tisza István gróf hirdette, hogy a legszigorubb moralitás

szempontjából is megállaná a helyét ez a kombináció. A szegreakasztás hang sulyozásával senki sem igyekezett ron-
tani ezt a megoldást.

A függetlenségi pártnak azonban a győzelem a fejébe szállott. Igényeit és követeléseit nem tudta mérsékelni ho-
lott a disszidensekre s az ország nehéz helyzetére való tekintet ez okos és hazafias lépésre rábirhatta volna őket.

A szabadelvűpártnak nincs semmi része abban, ha a meg nem alkuvó irány felülkerekedett a függetlenségi párt kebelében. Ha a népszerűtlenség-
től való félelem s a túlzó nézetűek erőszaka elnémitotta és falhoz szoritotta a higgadtabbakat, a belátóbbakat.

A szabadelvűpárt nem akadályozta meg a válság ily irányu megoldását csak egy szivességet nem tett meg ha-
lálós ellenségeinek. Nem ment szét, nem töredezett többfelé azok kedvéért, a kik már eleve spekuláltak az értékes építő-
anyagra, a mely ily széthullás esetén rendelkezésükre állott volna.

Nem, a szabadelvűpárt nem halt meg, éli, élni akar és élni fog. Együtt maradvá, összeforrvá, ezentul is számot-
tevő tényezője lesz a magyar köz-
életnek.

A koalíciós kormány eszméjét fel-
váltotta az átmeneti kormány eszméje, a mely csak néhány hónapig uralkod-
nék s csak azon eszközöket szerezné meg a parlamenttől, a mely az állam-
háztartás zavartalan vitelét s a nemzeti védelem kiegészítését biztosította volna az ország számára.

Az új többség azonban türelmetlen és gyanakvó. Egyszerre, minden át-
menet nélkül óhajtaná magához ragadni a hatalmat. Az átmeneti kormány ter-
vét tehát görbe szemmel nézi.

A szabadelvűpárt, a mely a vál-
ság egész folyamata alatt azon volt, hogy a kibontakozásnak utját ne állja, nem viseltetik eleve bizalmatlansággal az átmeneti kormány eszméje iránt, az indemnitás és az ujonclétszám meg-
szavaztatását nem gátolja, sőt előse-
giti. De taktikailag magát felhasznál-
tatni nem engedi. Ha ezt tenné, guny-
tárgyává válnék ellenségeinek.

A nagy válság.

A pártkörökben, dacára a délelőtti óráknak, élénkség uralkodik és ez érthető is, mert mindenki Bécs felé tekint és onnan, Andrássy Gyula gróf királyi audienciájától várja a híreket. Eddig semmiféle bécsi hír nem érkezett.

— De minek is — jegyezte meg a politikai világ egyik diszalakja — döntés ma úgy sem történik, aztán az is bizonyos, hogy az átmeneti kormányból nem lesz semmi! minden másra, a mi következik, idő kell.

A helyzetet ma pesszimiztikusan fog-
ták fel, a nélkül, hogy bármi csekély érte-
sülést kaptak volna Bécsből és áll ez a fel-
fogás úgy az innenső, valamint a tulsó ha-
tárról is. A vélekedés a szabadelvűpártion úgy, mint a szövethkezett ellenzéken, hogy átmeneti kormány nem oldhatja meg a ne-
hézségeket és ha odafönt Bécsben nem mu-
tatnak több jóindulatot a megoldásra, az álla-
potok itt és az országban nagyon is el talál-
nának mérgesedni.

Sok képviselő járt a parlamentben, ahol kilátásba helyezték a fizetések folyósítását, de főpénztár rácsos ablakai nem nyitak ki tegnap sem, mert az állampénztárból nem szállitották be a szükséges összeget. Valószínű-
leg csak kedden kapnak fizetést a képviselők. A Házban nagy volt az élénkség, de a be-
szélgető képviselőknek csak véleményük volt tervük nem.

Az ülésteremben is volt mozgolódás: a karzatokra rengeteg sok állványokat állitot-
tak s azokról vizsgálták mérnök emberek, hogy rendben van-e a harmincötmillió-
s palota márványtetőzete? Négyszögméterenkint kopogtatják be a menyezetet s a munkájuk eléggé felelőség teljes, mert a főrendiházban lezuhant meglepetés óta a parlament már-
ványdiszítései elvesztették a hitelüket.

A parlamentben egész délelőtt ott volt Justh Gyula is, a ki a két alelnökkel: Bol-
gár, Ferenczel és Rakovszky Istvánnal a Ház adminisztratív ügyeiről tanácskozott. A Kuriától ismét két petíció beadásáról érkezett értesítés.

Darányi Ignác tegnap délelőtt negyed tizenkét órakor a Nemzeti Kaszinóban járt, ahol találkozott gróf Batthyány Lajossal és több disszidenssel. Az ellenzéki politika fő-
hadiszállása különben ott van a Kossuth Lajos-utcában, a hol egész sétáló parlament vitatkozott a politikai helyzetről.

Andrássy Bécsben.

A király déli 1 órakor fogadja a bécsi Hofburgban gróf Andrássy Gyulát. Nem kell hozzá nagy jósoló tehetség, hogy az ember szinte előre megírhasssa ennek a kihallgatás-

nak eredményét, jobban mondva eredménytelenségét.

Arról, hogy megbízás legyen valami átmeneti kormányelnök számára, mint javíthatlan optimisták hirdették, már szó sines: Andrassy maga sem visz ajánlatot, mert maga sem hiszi, hogy a király az indemnit kedvéért bármiféle kormányt nevezzen ki. Szó lehetne tehát a koalíciós kormány talajának további előkészítéséről, ehhez sem lehet sok reményt fűzni, mert akkor is, ha a koalíció beérné az önálló vámterülettel és egészen lemondana a katonai vívmányokról, ami abszurdum volna, akkor is kétes a kormányalakítás lehetősége, mert most a király már a vámterület dolgában is megingott, mivel Ausztriában élet-halál harcot helyeznek kilátásba a gazdasági különválással szemben.

Pozitív eredmény tehát semmiképpen sem várható és még jó szerencse, ha Andrassy megmarad királyi megbízottnak; mert a királyban is, Andrassyban is nagy a hajlandóság a misszió beszüntetésére. A szabad- elvűpárt Láng Lajos számára vár megbízást. Ha Andrassy félreáll, alighanem Wekerle lesz a homo regius.

Gróf Andrassy kihallgatása fél óráig tartott. Ezen idő alatt meghallgatta a király Andrassy jelentését a helyzetről és a kibontakozásra vonatkozó előterjesztéseit.

A döntést, a mely még mindig nem következett be a király fenntartotta magának.

A kihallgatás után Andrassy gróf a Brisstoll szállóba hajtattott, ahol a reá várakozó politikusok és újságírók előtt, nagyon tartózkodó kijelentéseket tett, melyekből határozott tájékoztatást a helyzet alakulása felől szerezni nem lehet.

A király Andrassy előterjesztéseire semmi megjegyzést nem tett. Azokat sem jóvá nem hagyta, sem el nem fogadta, sem pedig el nem utasította. A tegnapi kihallgatáson még az a kérdés sem dőlt el, vajjon megbízatik-e Andrassy gróf a tárgyalások további vezeté-

sével, vagy sem. Kihallgatása után Andrassy gróf kijelentette a koronának, hogy egyéb dolga nincs, és rendelkezésre áll.

A napokban újabb kihallgatások várhatók. Valószínűleg Bánffy kerül sorra. — Politikai körök véleménye szerint a napokban nagy fordulat várható a válság ügyében.

Bécsben, az udvarnál Wekerle kabinet eshetőségeiről beszélnek.

Andrassy Budapesten.

Gróf Andrassy Gyula még tegnap délután folyamán visszatért Budapestre és a tárgyalásokat egyelőre nem folytatja.

A kamara és az ipartestület.

— Két cikk. —

Irta: Szávay Gyula kamarai títkár.

Végül következnek az elmaradhatlan fillérek. A jelentés szerint a testület

az iparosság filléreiből (1) is fentartott ezen testületől (t. i. a kamarától) meg fogja követelni (2), hogy a kisipari érdekek a kamarától elvárható szakértelemmel (3) és e célból az iparosság által választott tanácsosok összességének meghallgatásával intéztessenek el.

Nagy bátorság kell hozzá, hogy épen a debreceni ipartestület hányja fel valakinek az iparosok filléreit, de hát nézzük, hogy állanak a fillérek?

A kamara illetékkönyvei szerint az elmúlt évben a debreceni kézműves iparosokra kivetett 1930 kor. illetéket, egyéb iparosokra 1043 koronát, ez összesen 2973 korona. Üssünk le behajthatatlanság címén csak 10 százalékot, marad 2676 korona. Ennyit fizettek az összes debreceni kis- és nagy, képesítéshez kötött és más iparosok.

Ezzel szemben a kamara debreceni ipari célokra, helyi szakoktatási segélyekre, tanulmányi utazásokra, ösztöndíjakra, tanonc- és munkásjutalmakra, ipartestületi karácsonyi kiállításra stb. ugyanazon évben folyósított debreceni kezekhez 2820 koronát. És ha létrejön az a kézművesiskola, melynek létesítéséről most tárgyal a kamara a minisztériummal, akkor ezen, átlag minden évben egyenlő kiadásokhoz még évi 200 kor. járul,

vagyis a kamara évenként közel 5000 koronát áldoz helyi ipari célokra.

Amit tehát a kamara fillérekben beszed az iparosoktól, azt krajcárokból és garasokból adja nekik vissza.

Elmondhatja-e ugyanezt magáról a debreceni ipartestület?

Míg a kamara 1737 korona értékű fillérel terheli meg évente a debreceni képesítéshez kötött iparosokat és ez áldozat fejében mintegy 5000 koronát folyósít helyi ipari célokra, azonkívül nagy összegeket tud kieszközölni a kereskedelmi kormánytól is szaknevelési és államsegélyekre, kiállítási és más ipari közecélok gyámolítására, emellett eredményes szószólója tud lenni az iparosok érdekeinek úgy a miniszternél, mint más egyéb hatóságoknál, még idehaza is türelemmel és szeretettel bibelődik el ügyes bajos dolgakkal, addig a tisztelt ipartestületnek van lelke évenként 12—14000 korona összeget kifarcolni ugyanezen iparosokból egészen improduktív célra, egy hivatal fenntartására. Mit nyújt ezért cserébe a t. testület a helyi kézműves-iparnak?

Az országban nincs egyetlen ipartestület sem, melynek működése annyira meddő volna, mint a debrecenié és nincs amelyik olyan költséges volna, mint ez.

Ez onnan van, hogy itt tulajdonképpen nincs is ipartestület és a debreceni iparosok tulajdonképpen nem is ismerik az ipartestületi intézményt. Itt nem annak az iparosokkal érző, pátriárkális, atyáskodó és nekik mindenben védelmet, barátságot nyújtó intézménynek szervezték aminek kellett volna, hanem egy rideg és száraz, hatalmaskodó hivatalnak, melynek keze alól hogy kiváltásuk magukat az iparosok, erre érdemes volna évi 12—14000 koronát áldozniok, ők azonban a fenntartására áldoznak ennyit.

Azt a bürokratikus munkát, melyet azelőtt az iparhatóság egy-egy 800 forintos fizetési fogalmazója vagy nyilvántartója végzett, végzi most nagy keretekben és sok különös külsőségek közt az ipartestület.

Mikor Debrecenbe jöttem, látva azt a nagy lábat, melyre a testület egész háztartása állítva van s látva azt a curia teljes tanácsüléseket lefűző szertartásokat, melyekkel a testületi működés vitetik, el voltam telve csodálattal és örömmel s nem győtem magasztalni a testületet, mert azt gondoltam s méltán gondolhattam, hogy a külsőségekre ennyit áldoz a testület, milyen fe-

A bolond asszony levele.

Irta: Erdős Renée.

Én elhiszem édes, hogy maga teremtette a világot, mert úgy rendeződött be az agyam, hogy képtelenségeket, amik magával vonatkozásban állanak, valóságnak fogadjon el. Mondom, én elhiszem, de mások nem hiszik és ezt néha szégyenlem, ilyenkor belepirulok a magam könnyenhiúságába és megvetem magam érte s lehetőleg menekülök azokhoz az emberekhez, akik másképpen látnak, mint én.

Ok másképpen látnak és én bámulom őket. Megfogom némelyiknek a kezét és egy gyermek szégyenkező suttogásával kérdezem meg:

— Mit gondol, igazán nem ő teremtette a világot?

— Nem — mondja a kérdezett egyszerűen s még csak ki sem nevet naivitásomért. Világos előtte, hogy asszony, ideig-óráig kénytelen bizonyos hitben élni s mihelyt ezért kinevetik, igazságtalanságot követnek el ellene. Mindig komoly dolog, amit az ember komolyan néz. Ime én is.

A tavaszi éjszakákon robogott velünk a kocsis és maga így szólt hozzám:

— Melyik csillag kell? Adjak neked egyet?

S én szerényen válaszoltam:

— Köszönöm, nem kérek.

Aztán megijedtem, hogy visszautasításnak tekinti a választ és sietve hozzátettem, szinte engesztelőleg:

— Majd máskor.

Ebben aztán mind a ketten megnyugodtunk.

Most, amikor ezeket a sorokat írom, nevet rám a nap és én visszanevetek rá, mialatt gondolom:

— Te is az övé vagy. Minden az övé ében a világban.

Ebből láthatja, hogy az illuzióim megvannak és nincs a beszédemben sem gúny, sem kicsinylés maga iránt. Hajlandó vagyok hinni, hogy azok az emberek, akik nem hiszik el, hogy maga teremtette a világot — bolondok.

Mit kíván még többet?

Egyet azonban ki kell jelentenem: — azért is írodik ez a levél — nem hiszem el azt hogy az én világrajövetelem a maga akaratával valami összefüggésben lett volna. Vagyis, — hogy világosabban fejezzem ki magam — kételkedem abban, hogy engemet is maga teremtett.

Ambár sokszor erősíti, néha konokul bizonyítja — nem hiszem.

Hogy miért nem? Elmondom.

Első sorban, mert maga engem alapjában egy cseppet sem ismer.

Hogyan lehetséges az, hogy valaki a saját teremtményét, akinek életet adott, a kibe lelket oltott: ne ismerje?

Én Istenségem, valja be: kissé még mindig idegen vagyok önnek, bár emberi fogalmak szerint is ismernie kellene már, maga pedig metafizikai alapon tanulmányozott engem. Vagy tán épen ez a baj? Nem

keresem. A tény az, hogy magának mindig újabb meglepetést szerez egy szó, egy mozdulat, egy tekintet, egy hanglejtés, ami föllem való. Nincs tisztában sem a gondolatommal, sem az érzésemmel. Egyszerű dolgokat nem tud megállapítani bennem. Például, hogy jó vagyok-e, vagy rossz? Hiu-e? Kicsinyes-e? Komoly-e? Léha? Sőt, gyantim, még az életkorommal nincs egészen tisztában s nem tudja voltaképpen, negyvenéves vagyok-e csakugyan, vagy még mindig tizenhat?

Hát pedig én Teremtőm, ezekkel a dolgokkal végre tisztába kellene jönni. A saját isteni mivolta érdekében is. És engedje meg, hogy ne szolgáljak szóbeli adatokkal Hiszem hogy hiába is mondanék magamról bármit, mert maga azt hiszi, hogy én hazudom. Legálább sohase hallhatóan. Magamnak, befelé, néha, de ezért is elítélem magamat. Maga kifelé befelé, le, föl, mindenképpen — és még ezért sem ítélem el magát.

Ebből a vak is látja, hogy én magába szerelmes vagyok — csak éppen maga nem, a mindentlátó.

Látja, ezért nem hiszem, hogy az én megteremtésemhez magának valami köze volna...

Bocsássan meg ezért a kis fellázadásért. Életemben először történik. Az is lehet, hogy utoljára.

De most, egy kis ideig szükségem van arra a tudatra, hogy én a maga isteni hatásától független vagyok.

Szeretnék egy kicsit körülnézni és az

mégig teffel lehet annak az igazi, belső működése? Sajnos azonban ebből ki kellett jözanodnom.

Szerény nézetem és észleleteim szerint ennek a ferde irányban való fejlődésnek az igen t. testületi elnök ur az oka, aki hihetetlen mértékben kifejtett hiúságában nem testületi elnöknek, aféle ipari atyamesternek, akarta magát megtenni, hanem hivatalfőnöknek, mint amilyen a törvényszéki, vagy táblai elnök, illetve tán a kormányelnök.

Ugy ül ott a t. elnök ur az ipartestületi üléseken, hogy épen csak az aranyalma hiányzik az egyik kezéből s az uralkodói jogar a másiktól és hiszem, hogy további működése alatt még pénzt is fog veretni, a saját képével.

Nem a miniszterelnöki mintára lemásolt újévi üdvözlő küldöttségek, nem a főispáni fogadások sorrendezés kanapé-kérdései, nem a szónoklati irány örökös szópatakzásai, nem az örökös paragrafus-nyargalások és hivatalosdi-játékok az ipartestületek méltó feladatai, hanem egészen mások és sokkal egyszerűbbek, sokkal jöltevőbbek.

Ha már annyi jó tanácsot és utbaigazitást sziveskedik a tisztelt testület énnekem adni, legyen szabad e szerény intelmmel és jó tanácsokkal azokat egyszer nekem is viszonzani.

Es ezzel a filléreket is elintéztük volna. A kamara egy tizesztendős ciklus alatt a debreceni kézművesiparosoktól elvesz 17000 koronát és ad érte nekik csak egyedül a saját pénztárából, minden más munka és kieszközölés nélkül háromszor annyit, — a t. testület ugyanezen idő alatt elvesz tőlük 120—140.000 koronát és ad érte nekik elnöki tekintélyt és hivatali erélyt.

A kamara vajmi nyugodtan és vajmi tisztá lelkiismerettel tekinthet vissza működésére, kárt nem tett sehol s szerény csendes munkája nyomán vetés kezd zöldelni mindenütt. Ha talán valami borulat esik tudatára, ez az, hogy épen a debreceni ipartestületet mindig a többiek felé emelte s neki mindent különösen szivesen igyekezett kieszközölni. Nagy vágya volt a testületi betegségyelőző pénztár elnyerése, nos, elnyerte. Meg kellett győződve lennem, hogy tényleg hasznukra lesz a kézművesiparosoknak, mert azt kellett hinnem, hogy a hatalmas szervezetű debreceni ipartestület elkezei könnyen s mondhatni ingyen és igr majd a járulékbefizetések tisztán a beteg-

életet nem úgy mint eddig, magán kereszül, hanem magától függetlenül szemlélni.

Magának furcsa és megmagyarázhatatlan, hogy eme kívánságom támadt.

Megvallom, kissé magamnak is. Mert eddig amit láttam, minden nagyon szép és kedves volt s megtörténhet, hogy amit ezután látok, csunya és ijesztő lesz. De én megbolondultam s a rögeszmém az hogy most egy kis ideig magam a látásával lássak.

— Azt, hogy mily következetes leány vagyok, megfigyelheti abból, hogy első felszabadult pillantásomon rögtön magára esik. Az élet jelenségei közül első sorban magát nézem s mondhatom — most minden elfogultság nélkül — nem találok semmi különbséget és megrovandót abban, hogy magát szeretem.

Ellenkezöleg. Ez a világon a legtermészetesebb.

Csak az az érthetetlen, hogy maga ezt nem hiszi.

Mert, hogy egy embert, aki bizton tudja magáról, hogy a világot ő teremtette, nekem szeretnem kell, az kétségen felül áll.

Viszont rólam, aki ebben a körülményben semmi gyanusat nem látok, még azt sem, hogy maga képzelt, elbizakodott, di esekvő és hiu — rólam, mondom el kell hinni, hogy szeretem.

De jól van. Ha nem hiszi, az csak a maga baja.

Én tudom, bizonyos vagyok benne, ez viszont az én bajom. Mert sok szomorúság

segélyezés tulajdonképeni humánus céljaira esnek. Most látom ugyanebből a jelentésből, hogy ott is 5377 korona külön tisztifizetés terheli az iparosokat. — Utólagos megbánás illetheti talán azt a buzgólkodást is, amely a szerencsétlen eszmadia-szövetkezet nagy államsegélyeit igyekezett kieszközölni. De ezt is az ipartestület kérte és úgy kérte, mintha az az összes iparosok hön óhajtott kéréme volna. Ki gondolhatta akkor, hogy itt is, mint minden téren, csak az osztály sarcolás és az önzés hangzatoskodik.

Es most összegezek:

Feltéve, hogy az ipartestületi jelentés minden állítása igaz volna: nem nagyzás-e, hogy az ipartestület vezetősége akar itélkezni oly intézmény (ha mi is címek után kapaszkodnánk, azt mondanám: oly közhatóság) belső ügyvitelére, amely intézmény működését külön törvény szabályozza, saját ügyrend irányítja, maga a miniszterium ellenőrzi és végül az iparosok és kereskedők bizalma által kiválasztott 64 tag vezeti?

(Szegény jó Pichler jut eszünkbe, aki saját külön örködésével vigyázott a hazára!)

Azonban az ipartestületi jelentésnek nemcsak minden állítása nem igazság, de amint kimutattam, mind valótlan, még pedig rosszhiszeműen kiirt valótlan.

Miféle érdek lehet tehát az, mely mérgezett fegyverekkel ellentétet akar becsémpészni egy ezor bajjal küzdő osztály tagjainak lelkébe azzal az intézménnyel szemben, amely intézmény egyedüli hivatását az osztály érdekeinek felkarolásában és tagjai bizalmának megnyerésében keresi?

Ez csak abból az igazán lelketlen ravaszgágból és önző gondolkozásból sarjadhat, mely ellenséget keres mindenáron s a legjobb barátira akarja ráfogni, hogy ellenség, hogy a saját nélkülözhetlenségét kimutassa.

Hogy ki lesz az ipartestületi elnök, azzal nem törődöm, mert nem tartozik reám. Hogy kiket választ meg az iparosság kamarai tagokul, az sem érint, mert én elvégre legjobb tudásom és becsületelem szerint megmondom minden ügy elintézésénél a magam tanácsát és azt el is fogadhatják, el is vethetik, — de hogy önző mellékcélok elérése végzett frívól játékot üzzön valaki nagyon komoly érdekekkel és korteseszköznek felhasználja annak az intézménynek igaztalan meghureolását, amely intézménynek vezető-tisztviselője vagyok, ezt nem tartotam megengedhetőnek és kötelességet is-

és félreértés származik abból, ha a teremtő és teremtménye meg nem értik egymást.

Mind a kettő szenved és azt kérdik maguktól:

— Kinek teremtettem?

— Kinek teremtődtem?

Ellenben, ha maga egyszer lemondana minden isteni kiváltságáról és beállna embernek, ha nem is a többi közé, de mégis ha elismerné, hogy hozzájuk némileg hasonló legalább egy vonatkozásban, abban, hogyha egyszer szeret, maga is csak olyan szegény tétova, zavarodott, mint amazok, nos akkor minden másképp volna.

Akkor maga nem csillagokat ígérne nekem. Ellenben a víz partján, ahol együtt járunk, szép, sima, fényes, gömbölyű fehér kis kavicsokat szedegetne, a kezembe adná és így szólna:

— Ezek drága gyöngyök és én neked adom.

Hidje el, oh hidje el nekem: a gyönyörüségtől köny szökne a szemembe. S ezeken a könyeken én valóban drágagyöngyöknek nézném a kis kavicsokat és megcsókolnám őket a meleg ajakammal.

De maga a csillagok felé néz és tapossa a szegény kis fehér kavicsokat. A boldogságát — a boldogságomat.

mertem, hogy abban az órában, amelyben kezeimbe került a valótlan állításokkal telt jelentés, szót kérjek és az iparos-osztály megtéveszteni szándékolt tagjait őszinte rokonszenvvel és tisztelettel figyelmeztessenem, hogy hiszékenységével csunya játékot üznek.

Ha Tóth Kálmán ur meg akarja az iparosokat szabadítani az ellenségüktől, akkor ne a kamara ellen támadjon, hanem szabadítsa meg őket saját magától, mert úgy látom, hogy ebben a városban más ellenségük nincs és ő fogja őket kiszámítható idő alatt végleg tönkretenni.

Debrecen, 1905. február hó 22-én.

Egyház és iskola

Protestáns-Estély. E hó 26-án d. u. 5 órakor rendezi a kollégiumi H. Ö. T. a tizenegyedik Protestáns-Estélyét a Bika szálló dísztermében. Kicsiny kezdetből immár hatalmas nagy összejövetel fejelett, melynek befogadására már szűk lett a kollégium díszterme. Szives örömet gyűl össze ezeken az estélyeken Debrecen protestáns előkelő közönsége — a kálvinista öntudat erősítése céljából, hogy egyszersmind a legkellemesebben szórakozzék. A 26-án rendezendő estélyre a meghívókat már szétküldték, s ebből közöljük az alábbi műsort:

1. Dicsőség. Angyalok kara. Madách J. Zenéjét szerzette Oláh Károly. Előadja a főiskolai énekkar.

2. A világosságról előadást tart Gergely Antal mezőturi ref. lelkész.

3. Szaval Szücs Margit urleány.

4. Magyar nóták. Rác Károly zenekarának kísérete mellett énekl Szilágyi Margit urleány.

5. Versek. Irta és felolvassa Baja Mihály budapesti hittanhallgató.

6. Az első legáció. Elbeszélés a diákeletről. Irta és felolvassa Létay Pál Menyhért hittanhallgató.

7. Bellini: Nyitány a Norma c. operából. Vonósnégyes. Előadják: Vásáry István I. hegedűn, Vásáry András II. hegedűn. Ehrlich József mélyhegedűn, Vásáry József gordonkán.

8. Haldokló mellett. Irta Tompa Mihály. Szavalja Adorján István hittanhallgató.

9. Közének: a XXIII. zsoltár 1. verse.

Az egyetemi kiránduláson részt vett ifjak visszajövöben tudvalegleg kiszállottak Erőmhályfalván s ott is rendeztek hangversenyt. Ennek tiszta jövedelmét kétszázötven koronát küldött be Szathmáry Sándor odaváló ev. ref. lelkész a kirándulás vezető tanárához, Csiky Lajoshoz.

NAPI HIREK.

Megtámadott miniszteri mandátumok.

Tisza István és Nyiri Sándor ellen petíciót adtak be.

— február 25.

A kir. Kuria iktatóhivatalába tegnap délelőtt két vaskos beadvány érkezett. Mindkettő petíció: az egyik Tisza István gróf Budapest belvárosi mandátumát, a másik Nyiri Sándor Budapest II. kerületi mandátumát támadja meg.

Az előbbeni a választás érvénytelenítését kéri csupán, az utóbbi azonban a fertőzött szavazatok leszámítása mellett Darányi Ignácnak a II. kerület képviselőjévé nyilvánítását.

A belvárosi választást támadó kérvényt Friedvalszky Sándor dr. ügyvéd adta be s aláírták a következő választók: Nagy Miklós, Lavotha Géza, Rieder Ottó, Róth

Dávid, Szabó Vilmos, Uhlyarik Béla, Barcs Béla, Friedrich Gyula, Protics Simon, Kankowszky Nándor, Schöller Izidor, Böhm Lajos, Csiték József, Darvas Marcell, Fábian Gyula, Forstner József, Hakóthy Sándor, Heimbach Gyula, Körössy János és Mezey Péter.

A petíció etetés-ítás és vesztegetés miatt kéri a választás érvénytelenítését. Az etetés-ítás vádjának támogatására a petíció különösen a január 19-iki pártvacsorát említi fel, amelyen 1175-en vettek részt. A vacsora személyenként 2 kor 40 fillérre volt felvéve a meghívóban, azonban a vacsorán részt vett választók közül alig néhányan fizettek, ellenben Székely Ferenc bankigazgató a bankettért utólag 2820 koronát fizetett ki Bokor János vendéglősnek. A vesztegetések — ugymond a petíció — nagyban folytak, 50—100 koronáért vásárolták Tiszáék a voksokat.

A II. kerületi választást megtámadó kérvényt a következő választó polgárok írták alá: Kollár Lajos, Dr. Ludvik Endre, Farkas Elek, Petsics Márk, Friedrich Károly, Ott Lajos, Dr. Körössy Árpád, Dr. Ludvik Elemér, Kozma Gyula, Gyulay Elek, Dr. Németh Imre, Koncsek Lajos, Kallina Oszkár, Dr. Neuschlosz Kornél és Jurányi János. A petíció panasolja, hogy a közhivatalnokokat egyszerűen utasították, hogy Nyírire kell szavazniok s a nagyobb magánvállalkozások tisztviselőit is a legképtelenebb módokon presszionálták. Bőven folyt az etetés-ítás is, mondja a kérvény. Így például az egyik pártvacsorán 399 választó ingyen étkezett, a többi pedig 1 kor. 40 fillérért olyan vacsorát kapott, amely szerényen számítva legalább 3 kor. 76 fillérjébe került a Nyíri-pártnak. A bankettezésekre 70000 korona fogyott el a kerületben, ehhez az összeghez Nyíri maga 25000 koronát adott, Vojnits István báró és Dániel Gábor pedig 45000 koronát adtak át Szteszló Kornélnek, a Nyíri-párt egyik vezető emberének. A petíció mindezek folytán kéri a választás érvénytelenítése mellett annak kimondását, hogy a kerület törvényesen megválasztott képviselője Darányi Ignác, akire a fertőzött szavazatok levonásával 756 szavazattal több esik, mint ellenfelére.

Megemlítjük végül, hogy tegnap délután érkeztek be Károssy Jenő és társainak petíciója, Hertelendy László szabadelvűpárti képviselő löcsei mandátuma ellen.

A színházi bizottság ülése. Tegnap délelőtt 11 órakor a városháza nagytermében színházi bizottsági ülés volt, melyen Kovács József polgármester elnökölt. A gyűlés tárgya Makó Lajos szinigazgatónak a vasárnap esti előadások bérletben való megtarthatása iránti kérelme volt. A bizottsági tagok nagytöbbsége, köztük Berger Jenő, Nagy Zsigmond, Márk Endre, Fejér Ferenc, Szentkirályi Tivadar, elleneztek, hogy vasárnap bérletben tartassanak az előadások. Oláh Károlynak indítványára, mely szerint április 1-től 6 vasárnapon át engedjék meg, hogy az előadásokat bérletben tarthassa az igazgató, a bizottság kimondta, hogy az évad végén három vasárnap estére hajlandó az igazgató kérelmére az engedélyt megadni. Dr. Fejér Ferenc kifogásolja, hogy egyes hazafias darabok előadásánál a katonai zenekart eltiltják, amit sajnálatosnak tart, mert ez sérti a közönség hazafias érzületét. Továbbá javasolja az igazgatónak, hogy mint a Wallenstein halála című darab előadása alkalmával tapasztalta a felvonások rövidségét, úgy

minden darabnál alkalmazná ezt a rendszert. Berger Jenő feleslegesnek tartja a felvonások megrövidítését, nincs is szükség arra, hogy azt bolygassák. Ellenben a műsor ellen van kifogása, nem helyesli, hogy az igazgató nem adat elő régi operetteket, pl. a Bob herceget. Fejér Ferenc szerint Bob herceg nem régi operett. Régi operettek, Boszorkányvár, Suhanc, Királyfogás, Nebántsvirág stb. A műsor elleni kifogásokat a bizottság tudomásul vette és elnök az ülést bezárta.

Az önkéntesi jog. Az 1884., 1883. és 1882. évbéli születésű, debreceni illetőségű s a folyó 1905. évi sorozásra fölhívott azon állításköteles egyévi önkéntesjelöltek, akik eddigelő igényeket be nem jelentették, figyelmeztetnek, hogy egyévi önkéntesség iránt kérvényeiket folyó évi február hó végéig a városi tanács katonai ügyosztályához nyújtsák be, ahol a kérvényhez szükséges nyomtatványok is kaphatók.

Az új tizkoronások. Kissé nehéz eldönteni, miféle színűk van az új tizkoronások bankjegyeknek, melyek néhány nap mulva már el fognak vegyülni a régi tizkoronások soraiban. Találgatásra elég alkalmat fog adni a nyomdaiparnak ez a legújabb és a népszerűsége a siker minden kilátásával pályázó terméke. Alapszíne sötétkékre hajló violaszín. Hogy azonban tarkább legyen, a közepe pirosas, az alsó mezeje pedig zöldnek mondható. Külső formája elegáns. Hosszabb és sokkal keskenyebb, mint a mostani bankó. Jobboldalát egy kedves arcú leányka képe ékesíti, baloldalára már csak a hivatalos ridegségekben is mindenkinek kedves szöveg került. Sokan talán kifogásolják majd, hogy az új bankjegy tulajdonosainak tarka. Erre azonban szükség volt, mert az ilyen sokszínű bankókat jóval nehezebb meghamisítani, mint a kevésbé szírványos bankjegyeket. Egyébként a bankó külseje mitsem nyom a latban. A legszigorubb esztétikusnak is csak akkor van komoly kifogása egy bankó ellen, ha nem az ő bugyellárisában van.

Az átmeneti kabinet. És mondja csak Luftsrapper ur, és mi voltaképpen az az átmeneti kabinet?

— Az átmeneti kabinet? Az egy olyan kabinet, amelyik majd Pestről átmege Budára a várba és elmondja a királynak, hogy mi mindent akar az ellenzék.

— No és?

— Mit, no és? Aztán Budáról átmege Pestre és elmondja az ellenzéknek, hogy mi minden lehetlenség, amit kívánnak.

— Igen?

— Igen.

Az ipartestület előljárósága tegnap délután 5 órakor ülést tartott a kör helyiségében, melyen Tóth Kálmán elnökölt. E gyűlésen az ipartestület mult üléséről elmaradt januári ügyeit tárgyalták.

Atyuska dolgozik. Most, hogy megmozdult a föld a cárizmus lábai alatt és minden oldalról ólálkodik rá a veszedelem, a hivatalos körök, a melyek üdvösségüket csak a cártól várják, szükségesnek tartják a népnek bebizonyítani, hogy mennyit dolgozik a cár. Szépen el is mondják, hogy mivel foglalkozik a cár Atyuska, napirendje ez:

II. Miklós, a minden oroszok cárja reggel 8 órakor kel fel és egy órával később a cárnéval együtt reggelizik teát és tojást. Fél 10-kor visszavonul a cár dolgozószobájába, hogy a reggeli postát és a lapokat átnézze. Fél 11-kor a cárné és legidősebb leánya kíséretében sétára indul, de 11-re már ismét visszatér íróasztala mellé. Ebben az órában fogadja a cár a minisztereket és ez az óra a legfontosabb tanácskozások ideje. A miniszteri előterjesztéseket azután a katonai kérdések követik. Egy órakor következik a második reggeli a cárné és a szűkebb körű kíséret társaságában. Ezután rövid sétakocsi-

zást tesz a cár a parkban, majd folytatja a kihallgatásokat. Délután 4—8-ig a cár egyedül tanulmányozza az eléje terjesztett fontos okmányokat. Este 8 órakor van az ebéd, a hová rendszeren vendégek is hivatalosok. 10 órától kezdve a cár ismét íróasztala mellett ül és a késő éjjeli órákban, midőn a palotában már mindenki alszik, a cár még mindig szorgalmasan dolgozik.

Csak az a kérdés, hogy mi tartja ébren a cárt? Valószínűleg a félelem és rettegés. — Ezt is érdemnek tartják a hivatalos körök.

Leánynevek. Az ideai bálók egyik jelensége, hogy már valóságos mániává fejlődik ki, a leányneveknek lehetetlen elferdítése. Egyik lezajlott bálnak rövidke névsorában olvassuk a következő neveket: Ica, Palika, Maca, Iza, Csuncsi, Lóncsike, Lala, Mimi, Pipőke, Lincsi, Lussi, Emese, Alva, Manci. Nyilvánvaló izléstelenység ez, amely ellen már évek óta sokan küzdenek, de sikertelennül, mert — divat hódít. A divat ostobasága azonban itt nyilvánvaló. Annyi diszkréció lehetne minden leány a saját személye iránt, hogy nem adja bizalmas nevét bárkit ajkára. De még neveléses is az ilyen névkificamítás, kivált ha tudjuk, hogy Lncsit tulajdonképpen Kornéliának hívják s Pipőke másképp Teréz. Ha még olyan bájos hangzásuaknak találják is egyesek az ilyen neveket, a leányok egyéniségét vonzóbbá nem teszi, sőt azok előtt, kik ezt a ferdeséget lélektanilag akadják megfejteni, joggal keltheti a hiúság-föltűnés és jukkerkérdés szeretetének gondolatát. Maradjanak a becéző nevek a család körében, ahol keletkeztek s ahol használatát a gyermekkor s más egyéb vonatkozások mégis érthetőbbé teszik.

K. Szalay Béla dr. kerületi orvos. Az Amerikába távozott dr. Szentpály Béni lemondása folytán megüresedett II. kerületi hatóság orvosi állásra — melyet hosszabb idő óta dr. K. Szalay Béla orvos helyettesített, — tegnap nevezte ki Domahidy Elemér főispán dr. K. Szalay Bélát.

Vilmos császár cáfol. A berlini udvarhoz közel álló forrásból szivárgott ki, hogy Vilmos császárnak nemrégiben felolvastak egy hírlapi cikket, amely arról szólt, hogy Vilmos császár lovalta bele Miklós cárt a Japán ellen való háboruba és Vilmos császár az, aki minden erejével megakadályozza, hogy Miklós cár alkotmányt adjon népének. A császár a cikk szélére e szavakat írta:

Hazugság! Isten mentsen, hogy valaha valamely ország belügyeibe beleszártam magamat!

Megtámadott munkások. Tegnap este a rendőrségen panaszt emeltek Tóth István és Horváth József az ispotálylapon épülőfélben levő szegényház építésének vállalkozói, hogy az építési munkákhoz alkalmazott és az épületen dolgozó Kiss András, Burai József, Horváth Gábor, Kiss Mihály, Torkos Lajos és Papp Lajos nevű kőműves segédeiket tegnap délben Cseresznyés Sándor Tócsós-kert I-ső járás 6 szám alatt lakó kőműves segéd mintegy 100—120 társával megtámadta és felszólította, hogy hagyják félbe munkájukat. Erre azonban az alkalmazottak nem voltak hajlandók, hanem tovább folytatták dolgukat. A támadók ekkor köveikkel kezdték dobálni a munkásokat és ezzel kényszerítették őket a munka abbahagyására. A ködöbálással az épületben és a felállított álványokban is nagy kárt tettek. A garázdálkodó kőművesek, akik közül többeket felismertek. A rendőrség a vállalkozók feljelentése folytán az eljárást megindította ellenük, magános elleni erőszak címen.

Elvert sintérek. Matika Elek és Rostás György városon kívüli trágylelepi felügyelők már régóta ellenséges lábon állottak Rifnyák Ferenc és Csapó Gergelyvel

a szomszédos gyepmesteri telep felügyelőivel. Tegnap délután összetalálkoztak a haragos szomszédok szóváltásba elegyedtek egymással, aminek az lett a vége, hogy vasvillára kapva rontottak egymásra és a trágyatelep hősies vitézei, olyan alaposan megrakták, összekaszabolták ellenfeleiket, hogy azok hetekig fogják nyomni kapott sérüléseikkel az ágyat. A csendőrség a csatázó haragosok ellen az eljárást megindította.

— **Othagyta az urát.** Nem a legbékésebb családi egyetértésben éltek Ménési István sámsoni lakos és felesége. Napirenden volt közöttük civakodás és a perpatvar. — Végre is az asszony megunt a dolgot, othagyta az urát bejött Debrecembe és beszállt a Viszt Gergely Pacsirta-utcán lakó rendőrhöz. Ménési nem tudott belenyugodni a felesége hűtlenségébe eljött utána felkereste őt szolgálat helyén és miután esdő szavára az asszony nem akart hozzá visszatérni, rátámadt Viszt Gergelyre s botrányt rendezett, életveszélyes fenyegetésekkel akarta rábírní, hogy bocsássa el a feleségét szolgálatából. A dühöngő embert Viszt Gergely ezért feljelentette a rendőrségen, mely megindította ellene az eljárást.

— **Halálozások.** Az anyakönyvi hivatal halálozási osztályánál a következő halálozásokat jelentették be: Bakó Jánosné ev. ref. 35 éves, Kovács János r. kath. 22 éves, Szabó András ev. ref. 68 éves, Kenyeres Róza ev. ref. 2 hónapos, Szabó Juliánna ev. ref. 1 hónapos, Szemere Imre 78 éves.

— **Megdobált vonat.** A debrecen — nyíregyházi vonalon tegnap komoly veszély fenyegette az utasokat. Ugyanis köztudomású, hogy január hó 15. ike óta a személyszállítás lebonyolítására a jelzett vonalon motorkocsis is közlekedik. Egy ilyen motorkocsis a napokban megrongálódott és ezt helyettesítendő a 4623 számú vonat indult el Nyíregyházáról. A vonat szerencsésen érkezett meg egészen a Józsa-Kerti megállóig, azonban az állomáson túl a meglepett utasokat egész közászor fogadta, amelyet valószínűleg több emberből álló csoport követett el. A kövek leginkább az I. és II. osztály kocsijaira zúdultak; sok közülük betörte az ablakokat és az utasokat többé-kevésbé könnyen megsértette. Ilyen rongált állapotban jött be a vonat Debrecenbe, hol a vonatvezető azonnal jelentést tett a forgalmi főnöknek, ki a vonatot átvizsgálta és a kocsipadlóján néhány kődarabot is talált. A csendőrség rögtön megkezdte a nyomozást, mely az egész megyére kiterjeszkedik.

— **Rendjel komikum.** Különös jubileumot ültetett volna a napokban a német császár főudvarmestere, gróf Eulenburg Agoston. A jubileumot nem ünnepelte meg, mert akkor valószínűleg ő maga is komikussá vált volna, mint a jubilálás alkalom. A napokban ugyanis Ferdinánd bolgár fejedelem a bolgár gyémántokkal ékesített nagy érdemkeresztjét adományozta neki. Ez pedig éppen a hetvenötödik érdemrend volt (az apró kitüntetések nem is számítva), amelyet kapott. Németországban élénken pertraktálják ezt a jubileumot s meglehetősen éles módon itélkeznek fölötte. Azt mondják: jellemző, mivé fajult az utóbbi években a kitüntetés rendszer. Németországban az udvari tiszteket valóságos rendjeles éri utól és aránytalanul több kitüntetés éri őket, mint azokat, akik a köznek igazán nagy szolgálatakat tesznek. Gróf Eulenburg a maga 75. dekorációjával mindenesetre a legnagyobb rekordot érte el. Mellette Bülow birodalmi kancellár valóságos szegény, mert az ő mellét csak negyven kereszt díszíti. De lefőzte a braunschweigi rendje is, akinek szintén csak negyven rendjele van. A német császár maga sem mérlekezhet vele. Ennek az a magyarázata, hogy a császár már mint trónörökös s később, trónralépése után annál inkább, csak a legmagasabb és legelőkelőbb rendjeleket kaphatta. Ilyen legelőkelőbb rendjelek pedig csak korlátolt számban vannak. Minden-

esetre alkalmas arra Eulenburg hetvenöt rendjele, hogy a rendjel-intézményt alaposan komikussá tegye és lejárassa.

— **Nyugdíjbizottsági ülés.** A városi nyugdíjbizottság tegnap tartotta ülését Kovács József polgármester elnöklése alatt. Az ülésen Hanke Lajos volt gyámpénztárnok, és Szatmári Sándor erdőőr nyugdíjazását intézték el, azonkívül több özvegyi segély iránti kérvényt tárgyaltak.

— **Elmaradt szervező bizottsági ülés.** A tegnapi kitűzött szervező bizottsági ülés elmaradt.

— **Tolvaj hetes.** Fischer Adolf Piaci posztókereskedésében szolgált Békési Antal hetes, ki már régebb idő óta lopkodta az üzletben levő posztó és szövet árukat. Tegnap a gazdája tettenérte, amidőn egy darab szövetet akart az üzletből kiesempészni és mivel alapos gyanuja volt aziránt, hogy már több ízben is meglopta őt, átkutatta a lakását és az ágyban nagyobb mennyiségű posztót és szövetet talált. A tolvaj szolgát a rendőrség a gazdája feljelentése folytán letartóztatta.

x **Kiadó lakás.** Hat, esetleg négy tágas szobából álló kényelmes, egy éves építési utcai lakás május 1-től kiadó Darabos-utca 33. sz. a. Értekezhetni lehet az ott lakó tulajdonossal.

x **LETZTER JÓZSEF** fényképészeti-festészet és fényképnagyítás műterme Piac-utca 44. dr. Ujfalu-ház. Állandó fényképkiallítás a műterem kapubejáratánál levő ki-rakóban

x **Jó forgalmu trafik** üzlet vagy helyiség kerestetik. Cim a kiadóhivatalban.

Az Arany Bika kávéházban minden este oigányzoe

A hős.

Ivancsán történt a dolog egy kis fehérmezei faluban 1882. év július 24-én. Négy késői vendég ült a kocsiban. Hárman: Illés Imre, Bernáth János, meg egy idegen együtt, hátul a sarokba Postás Ferkó.

Az idegen, olyan bosnyák házaló volt, amelyet mindenfelé lát az ember. Kereskedik szivarszippakkal, korall gyöngyökkel és cifra késekkel. Egy ilyen cifra nyelű kés ott feküdt Postás Ferkó közelében. Ki volt köszörülve, akár csak a beretva. Már a végére jártak a bornak, amikor Bernát János kocsint:

— Idd ki testvér, aztán menjünk.

— Bizony, jó lesz már menni, mert későre jár, mondta a kocsimáros.

Illés Imre a kocsimáros kocsisa fölállt és bement az istállóba lefeküdni. A másik kettő egyszerre hagyta el az ivót. Postás Ferkó meg eltűnt.

Mikor a kocsimáros bezárta az ajtaját, valami elfojtott kiáltás felét hallott, de nem ügyelt rá.

Másnap reggel a tehénpásztor ott találta a bosnyákot a kocsma előtt holtan. Nyakán hatalmas szurt seb tátongott. Hívták a bírót és egy óra múlva Bernát János fogoly volt.

— Te beszéltél utoljára a bosnyákkal. Te veled együtt mentél ki a kocsimából! kiált rá a bíró.

— Ugy segéljen az Isten, hogy nem én öltem meg. Jőcákát köszöntünk egymásnak, ő megállt a tüszőjét megszorítani, én meg tovább mentem — védekezett a vádlott. Halovány arca és reszkető hangja ellenben bűnössége mellett szólt.

— Ez a kés, amit a holttest mellett találtunk, a tied.

— Nem az enyém!

— Huszan vallják, hogy a tied.

— Menjen a bíró ur házról-házra mindenütt talál ilyen kést. Mért legyen éppen az enyém?

— A kocsimáros hallott kiáltást és látott egy embert a piac felé futni — az te voltál! dörgött a bíró.

— Lehetetlen! Uram! Engem nem!

— Felelj nekem. Hol voltál azon az éjszakán?

A legény hallgat.

— Mért nem felelsz?

— Nem tudok felelni! Kérdezzen amit akar, csak ezt ne.

— Érts meg, hogyha meg nem mondom, akkor az egyértelmű azzal, mintha bevallottad volna a gyilkosságot.

— Bíró uram én nem gyilkoltam!

— Hol voltál hát? beszélj!

— Azt — nem mondom meg.

Elvezették.

Az öreg Bernátné zokogva kért bebeszélést fiához. Össze vissza ölelte, csókolta a szerencsétlent, mintha még ölbe hordta volna.

— Mond meg nekem édes gyermekem, csak nekem: hol voltál azon az éjszakán? A fiu összeszorította ajkait.

— Fiam, én tudom... biztosan tudom... te nem tetted azt. Ha csak egy szót szólsz, szabad vagy. Nekem... nekem mond meg... édes fiam! Nekem, a szülő anyádnak...

— Édes anyám, ne kinezzen, kiáltott a fiu és térdre vetette magát anyja előtt.

Es annál maradt — nem mondta meg.

Tizennyolc év múlt el. Az illavai fegyház egyik zarkájában ült egy őszbe vegyült ember és egy fadaragványon dolgozott. Művészi munka volt.

Az ajtó nyílik és a fegyházigazgató belép a cellába. A fegyenc bámulva tekint rá. Az igazgató nyájasan köszönti és leül vele szemközt.

— Hallod-e János, ismertél te valaha egy Postás Ferenc nevű embert?

János a homlokára tette kezét és gondolkodott. Hisz oly régen élő halott már, alig emlékezik. Aztán int.

— Ez az ember ezelőtt 14 nappal meghalt.

— Meghalt — ismételte csendesen János.

— Halála előtt meggyónt.

János intett. Az nagyon jó volt, így rendben ment a dolog.

— Valamit meggyónt, ami téged illet János. Az igazgató megtörölte zsebkezdőjével homlokát. Nagyon neheze éret neki megmondani.

Bernát egyszerre merően a szeme közé nézett. És ekkor a dologra tért.

— Emlékszel még arra az éjszakára? Igen? Postás Ferkó ott ült a sarokban. Ti nem vettétek észre, azután előttetek kisorrant az ajtón. Akkor jöttél te a bosnyákkal és még egy emberrel.

— Igen, az Illés Imre is ott volt, egészíté ki az igazgató szavait a fegyenc.

Igen, ugy hitták! Akkor te balra, Illés meg jobbra ment. A bosnyák megállott és az övét, melyben a kések voltak szorosabba húzta. Postás Ferkó ekkor rávette magát, övéből kirántott egy tört és leszurta a bosnyákot. Huszonöt forintját meg elvette. A kocsimáros azt látta a piac felé szaladni.

Bernát eszméletlenül esett le a lócáról s alig tudták magához téríteni.

Harmadnapra otthon volt Ivancsán.

A falu bírása nagyon fiatal ember volt, aki a régi aktákat átböngészte, csupán egyre volt kíváncsi.

— Hol voltál azon az éjszakán? kérdezte Bernátot.

— Tizennyolc éve — tizennyolc éve mormogta magában János. Majd hozzátette hangosan:

— Hivassa el a papot bíró uram, meg akarom tőle kérdezni, kik haltak meg tizennyolc év óta.

A pap elhozta magával az anyakönyvet. Oda ült a nagy asztalhoz és hosszan kezdte olvasni a megholtak neveit. Mikor befejezte a felolvasást, egy ideig mindenki hallgatott. János hirtelen oda fordul a paphoz:

— Megesküszik rá főtisztelendő uram, hogy azok mind meghaltak, akiknek a neveit fölolvasta?

— Meg.

— Tehát azt akarjátok tudni, hogy én hol voltam 1882 év július 24—25 közti éjjelen? Szemei félelmetesen csillogtak, s ajka remegett.

— A Bálint Katinál voltam, a bíró feleségénél. Mélyen felsóhajtott. Szinte ordítva mondta ki azt a titkot, amit tizen-nyole éven át hiven megőrzött, hogy megszabaduljon ettől a nehéz teherrel.

— Mért nem mondták ezt már régen meg?

— Ej, hát hogy lehet ilyet monnani?

— Szabad vagy Bernát, szólj a bíró. Veled nagy igazságtalanság történt. Szívemből sajnállak.

— Most már mindegy! Így akarta az Isten! felelt a paraszt.

— Mehetsz, ahova akarsz Bernát.

És elment. Az első boltosig ment csak, ott vett egy kötelet. A falu végén az első fára fölakasztotta magát. Ugyan mihez fogott volna? Illaván nem kellett többé!

*

E történetnek sok más történet felett az az előnye van, hogy megtörtént. A székesfehérvári főügyész helyettes: Ujházy Sándor beszélte el.

SZÍNHÁZ.

Műsor.

Febr. 25. szombat: Gyurkovics lányok. Életkép.

Febr. 26. vasárnap d. u. Tavasz. Daljáték.

Este: Szaharai konzul. Bohózat.

* **Színházi hírek.** Szombaton kerül színre Herczeg Ferenc 4 felvonásos életképe a Gyurkovics lányok. Az életkép szereposztása a következő: Gyurkovicsné — Havasy Szidi, Katinka — Hahnel Aranka, Sári — P. Menszáros Margit, Ella — Rományi Mária, Mici — T. Csige Böske m. v., Terka Berzeviczy Etel, Lila — Back Margit, Klári — Szabó Böske, — Radványi — Csiky László, Gida — Iványi Antal, Horkay — Csontos Gyula, Kemény Tóni — Virágháty Lajos, Jankó — Szilágyi Aladár, Sándorfy — Palágyi Lajos, Semessey — Faragó Ödön.

Vasárnap este lesz a bemutatója dr. Guthi Soma 3 felvonásos bohózatának A szaharai konzul-nak.

TÁVIRATOK.

Orosz vasutasok sztrájkja.

Varsó, febr. 24. Megadott jelle tegnap reggel 8 óra óta a varsó—bécsi és kalisch—berlini vasúttársaságok számos alkalmazottja tódul városunkba. — Az igazgatósági épület nagy és tágas udvarában összegyülekezve Kapezynski aligazgató meg jelenését követelték, ki Frank forgalmi igazgató társaságában fel is kereste őket. Tizenkét óra 30 perckor a Skierniewic-pályaudvaron feltartóztatták az első mozdonyt, mire az összes mozdonyokat a fűtőházba vitték. Minden vonalon megszűnt a munka. Távirat-telefon nem működött, A tárgyalások alatt egyetlen vonat nem érkezett s onnét ki sem indult. Az esti órákban katonaság zárta el az összes pályaudvarokat, ahová ezentul senkit sem bocsátottak. Négy század gyalogság őrzi a raktárakat. Különbön nyugalom van. Tegnap dél óta a kalisch pályaudvaron is szünetel a forgalom. A postát már két nap óta nem továbbítják.

Az orosz forróság.

Baku, febr. 24. A városban nyugalom van, de az utolsó eseményektől előidézt

izgatottság nagy. Sok lakó elhagyja a várost. Majdnem minden örmény bolt zárva van. A bankok ma a kormány védelme alatt megnyitották üzletüket. A papság igyekszik a népet lecsendesíteni. Itt és a közellévő községekben több embert megöltek vagy megsebesítettek. Néhol egész családokat megöltek.

Pétervár, febr. 24. A nagyherceg parancsára a pétervári tüzérlovasdandár négy tisztjét és három altisztjét a Vízkereszt ünnepeán történt ágyumerénylet miatt katonai bíróság elé állították.

Az japán-orosz háború.

Port-Szaid, febr. 24. A Radzivil orosz torpedóuzó zátonyra jutott és megfellekelt.

London, febr. 24. A Daily Telegraph jelenti Tokióból: Japán csapatok jelentek meg a Tumen folyó torkolatánál, hogy az oroszok által lerakott aknáktól megtisztítsák és teljessé tegyék Vladivosztozk blokádját. Ama hírek, hogy a japánok részéről a béke érdekében valami kezdeményező lépés történt volna, valótlank.

London, febr. 24. A Daily Telegraph jelenti Tokióból, hogy a japán hadibizottság egyelőre harminc millió yent szavazott meg hadiépítkezésekre.

Földrengés.

Innsbruck, febr. 24. Kaltenbachban, Innsbruckban és Cellben ma erős földrengés volt, mely nagy rémületet okozott a lakosság közt. Több baleset fordult elő. Hallban egy emeletes ház erkélye leszakadt.

Budapesti gabonatözsde.

(Déli zárlat.)

Budapest, február 24.

Buza kínálat és vételkedv mérsékelt. Tartott irányzat mellett 12,000 métermázsa került forgalomba, változatlan áron. Egyéb gabonaneműek tartottak. Idő: esős.

Buza áprilisra	19.86—88.
„ októberre	19.64—66.
Rozs áprilisra	17.40—42.
„ októberre	15.50—55.
Zab áprilisra	13.92—94.
„ októberre	14.12—16.
Tengeri májusra	12.16—18.
Repece májusra	14.94—96.

Törvénykezés.

§ **Megszüntetett sajtópörök.** Pár éve annak az esetnek, mikor Harsányi Sándor volt debreceni hírlapíró és dr. Freund Jenő között sürün jelentek meg egymás ellen irányuló sértő hírlapi nyilatkozatok. Annak idején a felek sajtó útján elkövetett rágalmazás címén bevádolták egymást a törvényszéknél. Az ügyben tegnapra volt a tárgyalás kintüve, miután azonban a peres felek kölcsönös megállapodással visszavonási kérvényt nyújtottak be a törvényszékhez panaszukat illetőleg ennél fogva a törvényszék ügyükben a további eljárást beszüntette.

§ **Vétkes bukás.** Csalárd bukás büntetével vádolva állott tegnap a debreceni törvényszék előtt Kardos (Kóhn) Dezső volt derecskei ifjós kereskedő, aki 1903. január 13-án csődbe jutott. 1902. november hó 3-án Kardos két kézműáruval megrakott 3 méter mázsa sulyu ládát és 16—18 csomag flanel és barchet árut adott fel a berettyóújfalui állomáson ismeretlen címre. Ezt azonban a tegnap megtartott tárgyaláson tagadta és mivel kellő bizonyíték nem volt ellene, a törvényszék csak vétkes bukás vétségében mondta ki bűnösnek, mert rendes üzleti könyveket nem vezetett és évi mérleget

nem készített, s ezért 50 korona pénzbüntetésre ítélte. A vádlott az ítéletben megnyugodott, ellenben az ügyész súlyosbításért felebbezett.

Nyiltér.

E rovatban közlöttekért nem vállal felelősséget a Szerk.

Nyilatkozat.

Szavay Gyula a keresk. és iparkamara titkárja a Debreceni Ujság és a Szabadság tegnapi számában hosszasan foglalkozik az ipartestület évi jelentésének a kamarára vonatkozó részével. A cikkel az előjáróság már nem foglalkozhat, mert a vasárnap tartandó közgyűlésig össze nem hívható, én pedig annak érdemi részével a legilletékesebb helyen az Ipartestület vasárnapi közgyűlésén tartom kötelességemnek foglalkozni, míg a tisztán személyemre vonatkozó támadásokra nemcsak azért nem válaszolok sem itt, sem a közgyűlésen, mert a személyeskedést mindig figyelmen kívül szoktam hagyni, hanem azért sem mert egy köztestület részéről a kamarával szemben hivatalosan tett jogos és tárgyilagos bírálat az ellenem irányuló személyeskedést csakugyan nem provokálta.

Debrecen 1905. febr. 25.

Tóth Kálmán
ipartestületi elnök.

szilárd és folyékony

Sarg-féle Szappan

Glycerin

a bőrre fehérre
és gyöngéddé teszi

Mindenütt kapható.

Glycerin szappan

ugy felnőtteknél, mint gyermekeknél a leggyöngébb korban a legkifünőbb tisztító szernek bizonyult. Ismert tekintélyek, mint dr. Hebra tanár Schandlbauer, Frühwald, Breus Károly Gusztáv, Schandlbauer stb. . . által legjobb eredménnyelhasznált.

Donogán

és **Somassy**

Debrecen, Kistemplombazár.

Menyasszonyi kelengye.
Vászon, szőnyeg.
Férfi- és női fehérnemű.
Női divatárak.

Határozott árak.

ad. 2151
1905**Arlejtési hirdetmény.**

Debrecen sz. kir. város által a tulajdonát képező „Pavillon“ gyalogsági lak-tanya telepen emelendő pótraktár fel-építésénél teljesítendő építési munkák biztosítására zárt ajánlati versenytárgya-lás hirdettetik.

Az előállítandó munkák a következő összegekkel vannak előirányozva :

1. Föld, kőmives és elhelyező munkák . . .	kor. 6010.31
2. Ács munkák . . .	„ 2095.94
3. Bádigos munkák . . .	„ 576.20
4. Tető-fedő munkák . . .	„ 572.60
5. Asztalos munkák . . .	„ 54.00
6. Lakatos és mázó-ló munkák . . .	„ 1668.08
7. Üveges munkák . . .	„ 55.12

Összesen korona 11032.25
azaz tizenegyezerharminékét korona 25

Ajánlatok tehetők az egyes munka-nemekre, vagy az összes munkákra együttesen.

A versenytárgyaláson részt vehet minden szabályszerű képesítéssel bíró iparos vagy vállalkozó.

Minden ajánlatot tevő köteles a pályázat tárgyát képező munka előirány-zati összegének megfelelő 5% bánat-pénzt készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban a városi házépítész-nél 1905. évi március hó 13-ik napjának dél-után 3 órájáig letenni és az arról szóló letéti jegyet ajánlatához csatolni.

Az ajánlatba hozandó engedmény számmal és betűvel olvashatóan kiirandó és ajánlattevő tartozik ajánlatában kije-lenteni, hogy a terveket, költségvetést, vállalati feltételeket és a helyi viszonyo-kat ismeri és azokat magára nézve köte-lezőnek elfogadja.

A kellően felszerelt írásbeli ajánla-tok 1905. évi március hó 14. napjának délelőtt 10 órájáig a polgármesteri hiva-talnál nyújtandók be.

A beérkező ajánlatok ugyanaz nap délelőtt 11 órakor a városháza nagy-teremben nyilvánosan felbontatnak.

Elkészve beadott, kellően fel nem szerelt távirati vagy utóajánlatok figye-lembe nem vehetők.

A városi tanács fenntartja magának azon jogot, hogy a beérkezett ajánlatok között szabadon választhasson, vagy azok mellőzésével a munkák biztosítására más uton intézkedhessék.

Minden ajánlattevő ajánlatának fel-bontásától számított 30 napi időtartam leteltéig kötelezettségben marad.

A tervek, költségelőirányzat és vál-lalati feltételek a mérnöki hivatalban a hivatalos órák alatt megtekinthetők, hol a kívánt felvilágosítások is meg-adatnak.

Debrecen, 1905. évi febr. hó 20-án.

Városi Tanács.

982—1905. sz.

Fa-eladási Hirdetés!

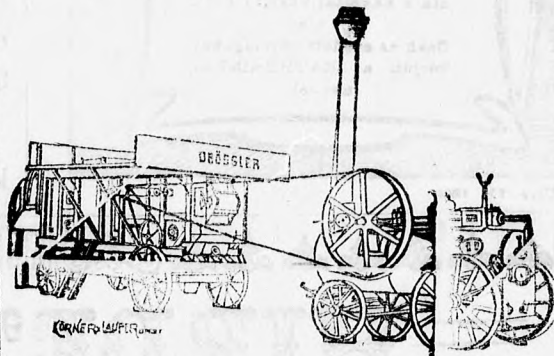
A Halápon és Bánkon az 1900-1901-1902- és 1903 évi kaszálóbeli vágásokból vissza maradt 351 öl hasított nyárfának árverésen eladása rendeltetvén el ezen árverésrehatárnapula helyszínére 1905 év

március hó 2-ik napjának d. e. 9 órája tüzetik ki s arra a venni szándékozók azzal hivatnak meg hogy az árverés a halápi erdőszlaknál fog megkezdetni.

Debrecen 1905 évi február hó 20.

A városi Tanács.**Drössler Károly**

cs. és kir. szab. gazdasági gépgyár
Budapest VI. Váci körút 59

Magánjárókat, gőzmozdonyokat, gőzeséplőket, gőzekekészleteket, jár-ványos és kézi cséplőket, vetőgépeket, benzín- és nyersolajmotorokat, malom-berendezéseket és mindenféle egyéb gazdasági gépeket szállít szolid kivitel-ben, kedvező fizetési feltételek mellett.
Arajánlattal és költségvetéssel kívá-natra díjmentesen szolgálók **Képviselők kerestetnek.**

Köhögés, rekedtség es hurut ellen nincs legjobb
RETHY-féle

pe metefü cukorkájánál!

Vásárlásnál azonban vigyázzunk
határozottan **RETHY-félét** kérjünk, mivel
sok haszontalan utánzata van.

1 doboz 60 fillér.

Csak RETHY-félét fogadjunk el.

A virágkedvelő közönség figyelmébe.

Van szerencsén a. n. é. virágkedvelő közönség becses tudomására hozni hogy virág üzletemben egy új virágkötőt szer-ződtettem, ki bel és külföldi nagyvárosok elsőrangú virág termei-ben volt alkalmazva. Legmodernebb koszorukat, virágcsokrokat oly művészettel és gyorsan állít elő, hogy virág termemben bár-milyen nagy és finom megrendelést felvállalhatok. Főtörekvésen odairányul, hogy nem kimélve semmi áldozatot, üzletemet a leg-első fővárosi virágüzletek színvonalára emeljen és nagyrebecsült vevőimnek alkalmat nyujtsak arra, hogy finoman készült esok-rokat kaphasson.

Paczelt János.

m ü kertész.

Vidéki megrendeléseket pontosan teljesítünk és a csomagolására kiváló gond fordítatik, legszolidabb és legolesőbb árak mellett.

!!! Nyavalyatörés !!!

Ki a nyavalyatörés, görcs, és más ideges állapotban szenved, kérjen iratot, ingyen bérmentve kapható a **hattyu szabad** gyógyszerárban.

A DEBRECENI HITELBANK

Részvénytársaság

f. é. február 1-én.

megkezdte működését

Kölcsönöket nyújt váltóra, költelezvényekre, értékpapirokra árukra.

Óvadékkölcsönöket ad bérlőknek és vállalkozóknak.

Jelzálog- és törlesztéses amortizációs kölcsönöket engedélyez földbirtokokra és házakra.

a legkedvezőbb feltételek mellett.

Elfogad betéteket betéti könyvekére és folyószámlára **a legmagasabb napi kamatláb mellett kamatoztatás véget vesz és elad** mindennemű értékpapirt és ércpénzt, valamint **Elfogad megbízásokat** ilyenek vételére vagy eladásására és minden a bankszakmába vágó ügyeletek kötésére **Üzleti helyiség Széchenyi utca**

1 sz. I em.

Az igazgatóság.

Unz. 14. 1905.

A Hajdumegyei Népbank

Március 1-től kezdve minden törzsbetétre, azaz heti 50 fillér befizetésre utólagos kamatszámolással

100 Korona kölcsönt folyósít

Ezen rendszer mellett a megszavazott kölcsönöket minden levonás nélkül teljes összegben folyósítja, ezenkívül felszámolásakor a tagoknak befizetések után még fentmaradó összeget készpénzben kifizeti.

Ily kölcsönt élvezőknek nem kell lejáratukat nyilvántartani és kamatot előre fizetni, mivel a heti törzsbetét befizetésben a kamat is befoglaltatik.

Ujonnan belépő tagok késedelmi illetéket március hó 15-ig nem fizetnek.

HIRDETÉSEK

jutányos árban

felvételnek

**a Szabadság
kiadóhivatalában.**

Telefon 275.

Meghívás

A Debreceni Ipar és Kereskedelmi Bank r. t.

XXXVIII-ik Rendes Közgyűlését

1905 március hó 12-én d. e. 9 órakor saját helyiségében (Iparbank-udvar) tartja meg, melyre a részvényesek tisztelettel meghívottnak azon figyelmeztetéssel, hogy az alapszabályok 22 § szerint részvényeiket vagy intézetünk pénztáránál, vagy a következő debreceni intézeteknél u. m. Alföldi takarékpénztár, Debreceni első Takarékpénztár Közgazdasági Bank, Takaréék és Hitelintézet 5 nappal a közgyűlés előtt le kell tenniük.

Tárgysorozat:

1. Az igazgatóság jelentése és számadása az 1904 üzletéről és indítványa az évi nyereség felosztása iránt.
2. A felügyelő bizottság jelentése.
3. A mérleg megállapítása és a nyereség iránti határozat.
4. A felmentvény iránti intézkedés.
5. Az alaptőke felemelése 1000 drb. új részvény kibocsátása által.
6. Az alaptőke további felemelése a tartalékból és részvények névértékének megfelelő felemelése.
7. Az alapszabályok módosítása.
8. Két sorrend szerint kilépő igazgatósági tag és egy felügyelő bizottsági rendes tag helyének választás utján való betöltése.

Az Igazgatóság.

Az évi jelentés, mérleg és az ezekre vonatkozó adatok f. évi március hó 4. től kezdve az intézeti helyiségben az üzleti órák alatt megtekinthetők.